

De rebus inuentis, quæ certo domino carent.

- 7 Inuentor rei aliena tenetur ad eius restitutionem, sub pœna peccati mortalis.
- 8 Inuentor rei aliena, si dominus eius sit incertus, ad quid tenetur in vtroque foro, vt n.9
- 10 Bonorum inuentorum distributio, quorum dominus ignoratur, pauperibus faciendâ Episcopi est reseruatâ.
- 11 Inuentor quod non tenetur hoc casu necessario bona inuenta restituere pauperibus, sed quod possit ea retinere sincero animo, vt domino restituat vique diligentissime eum conquirat, nonnulli tenent, sed communis est, in contrarium, vt in n.10. & 12.
- 13 Summus Pontifex potest libere compositionem facere ac commutare causam, in quam res iste incerti domini expendantur vt hic.
- 14 Procurantes huiusmodi compositiones, sunt in peccato, donec eas adificiantur: si enim possunt, non restitunt pauperibus, imo & post compositionem in causa, de quo hic.
- 15 Si post compositionem comparerent veri domini, qui sua debita legitime comprobarent, non reciperetur debitoris exceptio, dicentis, se fuisse compositum, vt hic.
- 16 Lex Regia 6. tit. 13. lib. 6. noua collect. loquens de los mostrencos, refertur, vbi quomodo dicantur hac bona in Francia.
- 17 Bona inuenta que Hispanie dicuntur mostrencos, in locis & oppidis dominorum, Ducum, Comitum & Marchionum, ac similibus, competunt camera Regia, etiam in foro conscientie, nisi ex privilegio vel consuetudine aliud appareat.
- 18 Lex Regia 7. eiusdem tit. & lib. prescribens formam omnino seruandam ad acquisitionem predictorum bonorum refertur.
- 19 Similis fere consuetudo apud Arelanienses, vt hic.
- 20 In Francia dominus provincie & territorij, res & bona eorum, quæ naufragij patiantur, vbi aberrantia & dominum incertum habentia, occupat & sibi acquirat: sed hoc non iure fit.
- 21 Fiscus non debet discere calamitatibus miserorum.
- 22 Predictarum legum Regiarum iustitia defenditur, & in n. 1. segg.
- 23 Non obseruans diligentiam requisitam à d. legib. ius suum perdit atque ad restitutionem rei inuenta tenetur tanquam profurto, & sic in neutro foro erit securus.
- 24 Præd. leges Regia in anima iudicio defendi possunt si omnia ad amissum obseruentur, & præterea domini rei inuenta repetenti ius reddatur, etiam post præconia & sententiam iudicis solutis impensis.
- 25 Inuentor rei aliena eam domino restituere tenetur gratis hoc est, sin perdit allazgo, & in numeris sequentibus.
- 26 Datum ob causam necessariam, ad quam teneretur recipiens necessitate præcepti, quoad iustitiam est omnino restituendum.
- 27 Pro labore impenso in re querenda & inuenienda, in se merce aliqua recipi & retineri potest, imo & quod fuerit libere & sponte datum ob rei inuenta restitutionem, vt in n.28.
- 29 Petri à Navarra intellectus nouus ad prædictas leges Regias refertur atque improbat, & in numeris sequentibus.
- 30 Leges Regia prædicta non solum procedunt & loquuntur in los ganados mostrencos, sed etiam in aliis bonis.
- 31 Sententia an requiratur in casu predictarum legum Regiarum,

D. Iulius Augustinus ¶ hom. 9. lib. 58. & sermo. 2. de verb. Apostoli, ita inquit: *Estote fideles inuentores: si quid inuenisti & non reddidisti, rapuisti, quantum potuisti, fecisti: quia plus non inuenisti, ideo plus non rapuisti: qui alienum negat, si possit & tollere Deus cor interrogat, non manum.* Habetur apud Gratia. in c. si quid inuenisti, 1.4. quæst. 5. Hieron. in lib. Leuit. & Origen. homil. 4. ad cap. 6. Leuit. at verò cum rapina sit manifesta ac violenta rei alienæ acceptio, vt explicat S. Thom. 2. 2. quæst. 66. art. 3. videtur in proposito non committi rapinam, sicque improprie ibi dici, *Rapuisti, &c.* Quamobrem obseruandum erit, plerumque furtum & rapinam non ita proprie accipi, quin aliquando eorum significatio mutetur, atque ob id impropria fiat interpretatio, prout contingit palam in d. c. si quid inuenisti: Ea namque in specie rapina non committitur proprie, sed verbum, *Rapuisti*, exponendum est, id est, *illicite accepisti*, secundum Archid. ibi, quem Cardin. S. Sixti sequitur, & probat Paul. Castr. in l. sed eximendis, ff. ne quis eum, qui in ius voc. est, vt existimat, & D. Couar. in reg. peccatum. 2. parte relect. §. 1. num. 2. vers. postremo illud: Ea verò illicite acceptio rapina non est, licet sit et similis, vt probat text. in c. multi, 1.4. q. 5. quem Gratian. tribuere videtur dno Hieronym. super Leuit. cum sit potius Origenis similitudo. ad c. 6. Leuit. Nam ¶ & quærem inuentam detinet nec domino reddit, furtum committit, l. falsus, §. qui alienam, ff. de furtis. Quod verum est & procedit, vbi inuentor rem illam acceperit animo lucrandi sibi, vt in dict. §. qui alienum, vel quando sciens alienam esse, eam retinet vel negat, aut ea vitatur, vt in d. c. si quid inuenisti, post princip. & in l. inficiando, ff. de furtis, tradit Iason. in l. rem qua nobis, n. 29. de acquirenda possessione, vbi cum Bald. in l. 1. col. 1. ff. de verum diuisio. inquit, quod si aliquis in quodam memore inuenit sacculum pecuniarum, vel annulum pretiosum, aut similem rem, non potest de iure, nec cum bona conscientia sibi retinere, sed debet præsentare Episcopo loci qui si non inuenit ad quem pertinet, debeat in pauperes erogare, & Cassan. in consuetud. Burgund. rubric. 1. §. 3. col. 1. Conar. vbi supra, in 3. part. §. 1. n. 1. D. Ant. Gomez 3. tom. variarum resol. cap. 5. de furt. n. 2. & iterum in l. 45. Tauri n. 3. secundum quos hoc intelligendum est, cum res inuenta eius conditionis sit, quæ verisimiliter antea fuerit alicuius, vt peculium vel alia quælibet res mobilis: secus si talis sit, quæ ex probabili coniectura antea nullius fuerit; Nam acquiritur inuenienti nec alteri restituenda est, vt in §. item lapilli, Instit. de rerum diuisione, vbi loquitur in lapillis, gemmis & cæteris, que in litore maris inueniuntur; docet S. Thom. & ibi Caietan. 2. 2. q. 62. artic. 5. & Florent. 2. parte, tit. 1. cap. 15. §. 2. Exemplum etiam fingi potest huius vltimæ speciei in aulis & cæteris bestiarum feris & piscibus in mari & in fluminibus existentibus; quia ¶ in nullius bonis sunt, tanquam res vacantes, & ideo occupantur sunt, & in eis quilibet diligentior naturaliter succedit, vt in cap. ius naturale, & in cap. ius gentium 1. distinctione, cap. dilectissimi, 1. 2. quæst. 1. text. in l. 1. ff. de acquirend. rerum domin. l. 1. ff. de acquirenda possessione, & in l. ex hoc iure, ff. de iustit. & iure, text. in §. 1. & in §. singularium, & in §. feras, cum aliis, Instit. de rerum diuisione, l. 10. cum pluribus aliis, ff. 28. p. 3. tradit latè post alios Anton. Gom. in dict. l. 45. nam. 1. Quod adeo ¶ procedit, vt de iure non possent domini & Principes piscari prohibere in mari aut publicis fluminibus, licet communi errore, quo dicunt se dominos

dominos in terra sua, & consequenter in fluminibus terræ coherentibus, id de facto prohibeant, quod de iure facere non possunt, nisi coniectura pinguius ius hoc faciendi eis tribuit; ita seruat Curia Franciæ, secundum Ioan. Fabrum in §. flumina, Inst. de rerum diuisione, quem sequitur Guido Papæ quæst. 514. & Guiller. Benedic. in repetit. c. Rayna. verb. & uxorem nomine Adelasiam, in 5. decis. num. 359. secundum impressionem Lugdun. ann. 1575. de testam. vbi limitat, nisi ex iusta causa hoc fieret. Illud tamen quod ¶ prædiximus de aibus, vt fiant occupatis, verum est & procedit, quando in sua plena libertate capiuntur, secus vero si habeant vel portent aliqua signa contraria, vt gesta & fonalia, vel similia, quia tunc non fierent occupantis. Ex hoc namque præsumunt prius ab alio occupata, nec pristinam dicuntur libertatem recuperasse, ac proinde illa sic inueniens ac retinens animo lucrandi, committit furtum, sicut in cæteris rebus mobilibus alienis, quarum certi domini ignorantur, vt prædiximus, secundum Ant. Gom. vbi supra. Hinc ¶ de ¶ quodam rustico refert Barr. in suo tract. de falcon. in princ. qui falconem cuiusdam domini venatoris perditum reperit cum gelis & fonaliis, quem posuit sub banco, & dedit ei beccare panem, caseum, rapas, & carnes salas, quibus ipse rusticus nutriebatur, quorum occasione falco interit, & decedit Barr. quod ille rusticus tenetur ad actionem in factum nobili ad interesse, quia falconem morte nutriendo & impetite tradendo, causam eius mortis præbuit, nec excusatur, licet fecisset quod potuit & scivit, & falconem vt suam propriam personam tractauerit & aduerit, propter quod videtur excusandus, l. bona fides, ff. de positi. quia tenetur ex eo, quod fuit in culpa non leui, se immiscendo rei ad ipsum non pertinenti, nec statui suo conuenienti, cui solum colere terram, de qua viuat, conuenit, & non de venatione. Potuit insuper cognoscere in gelis & fonalibus falconem ab alio fuisse occupatum ac detentum, & ad alterum dominum pertinere & in sua naturali libertate non esse, vt sibi rustico occupanti concederetur, vnde debuit facere diligentiam, quam infra dicemus: & hunc casum de falcone refert & sequitur Guiller. Benedic. vbi supra, num. 352. ex quorum mente satis colligitur, aliud in proposita specie esse dicendum, si rusticus ille fecerit præd. diligentiam, interitumque ea facta, domo dominus verus falconis perditū comparare, perit falco ex prædicta occasione nutrimenti non conuenienti illi prælitati: Recte igitur hoc casu rusticum huiusmodi excusandum censet ab actione contra eum postea à domino falconis intentata pro interesse: fecit si quidem rusticus quod debuit, nempe prædictam diligentiam & quod potuit, iuxta suam scientiam, nutriendo falconem sicut seipsum: Nec enim ei rei se immiscuit prudens & sciens, sed casu, nec habuit malam fidem, nec dimittere tenebatur, sed credidit se recte facere & in aliquo non peccare, & potius domino gratiam opus impendere, vnde sibi non videtur hoc casu imputandum, nisi eam qui sibi culpam imponere velit, quod non consulitur peritores: at hoc nimis curiositas videtur. Ex superioribus ¶ igitur constat, inuenientem rem alienam, teneti ad eius restitutionem sub pœna peccati mortalis & tradit Scotus in 4. distinct. 15. receptus secundum Nauar. in manual. Latin. cap. 17. num. 170.

¶ Sed cum dominus ¶ rei inuenta sit incertus; Quæritur ad quid tenetur in vtroque foro inueniens? Et in hoc Guiller. Benedic. vbi supra num. 368. inquit, quod quando bona inueniuntur vacantia, quia ignoratur dominus, forte quia errant & vagantur per patriam, prout faciunt interdum animalia, quamuis non fera,

quæ in itineribus publicis aut locis priuatis reperiantur, tales res occupanti non conceduntur nec fisco pertinent, sed eis est dandus curator, qui illa regat & custodiat, ac si certum esset dominum ab hostibus esse captum, l. cum cognoscat, C. de postlim. reuers. donec dominus bonorum reuertatur aut cognoscatur, ne interim talia bona pereant, vt ibi dicitur; & facit text. aut. nauigia, C. de furtis. Hoc tamen procederet recte, vbi dominus certus absens esset in longinquis partibus, vel ignoraretur vbi sit, vel captus esset ab hostibus, vt in materia postliminijs in d. l. cum cognoscat: at vero bonorum inuentorum dominus quis sit ignoratur (de quibus bonis nunc agimus) profecto diuersa materia est ab illa, quando dominus est certus, sed tamen absens, ac proinde in nostra specie aliter respondendum erit.

Quare idem Guiller. ¶ Bened. vbi supra num. 371. loquens in nobis terminis, decidit, quod repertiens tales res mobiles, quarum dominus est incertus & de cuius voluntate non constat, proponere debet libellum publice in Ecclesia vel palatio, seu alio loco publico, quod tales res inuenit, redditurus eas domino, si reperitur, qui eas consignate declarando repetat, vt expresse præcipit l. falsus, §. qui alienum, ff. de furt. & ibi DD. plene Panormitan. in cap. cum dilecti, versio. quid autem si, num. 12. de accusat. quod factò & sufficienter interuallo expectato, si nemo eas requisierit & inuentor sit diues, tenetur eas pauperibus erogare pro Deo, vt in d. c. si quid inuenisti, secundum Hostiens. in summa de penitent. & remiss. §. que pœna versio. quid si quis inuenit, & Abb. vbi supra, sequitur & restat communem alios referens Anton. Gomez in d. l. 45. Tauri num. 3. dicens, teneri inuentorem in conscientia & iustitia dominum inquirere præconijs, vel libellam in aliquo loco publico proponendo, vel aliis modis; & domino non inuento, tenetur in pauperes restituere: idem Anton. Gomez in dict. cap. de furto, num. 2. Et hanc opinionem, nempe, quod si facta diligentia dominus non reperitur, res inuenta sit restituenda pauperibus, tenet gloss. in regula peccatum, verbo, restituatur, ibi: *His autem non existantibus, de reg. iuris in 6. & in c. cum tu, de usuris, & vbi eam DD. sequuntur, & S. Thom. 2. 2. q. 62. art. 5. ad 3. & est communis secundum Syluest. in summa verbo, inuentum, & secundum Nauar. in man. Latin. c. 17. num. 92. & 171. & secundum Couar. in d. reg. peccatum in 3. part. relect. §. 1. num. 3. qui cum expresse sequitur, & Armil. aurea verb. inuenta, n. 1. & verb. restitutio, n. 20. estque receptissima apud plerisque Theologos & iuris Pontificij professores, vt constat ex Dominic. à Soto lib. 5. de iustit. & iure, q. 3. art. 3. ad 2. pag. 413. col. 1. in princip. & ex fratre Angles in suis floribus Theologicis, quæst. 1. de restitutione pag. 146. vbi si non adhibita debita diligentia & inquisitione veri domini pro qualitate rei restituens, pauperibus tribuatur, erit restitutio iterum vero domino faciendâ, si comparuerit & sibi imputet secundam restitutionem, quia debet non inquisitum dominum. Eandem priorem sententiam testatur communem omnium fere Theologorum, plures referens Petrus Nauar. lib. 4. de restit. cap. 2. num. 74. cum segg. & probatur argumento textus in c. non sane, 14. q. 5. circa finem, vbi de illicite acquisitis, dum tamen dominum in accipientem transferatur, sit eleemosyna, vt ibi notat gloss. verbo, tanquam sua Secundò per text. in authent. omnes peregrina. C. communiâ de success. & in l. penult. tit. 1. partitâ 6. vbi quod bona peregrini mortis absque testamento, per Episcopum in pias distribuuntur causas, si heres legitimus non appareat. Hinc ¶ sumpta occasione multi Episcopi esse reseruatam hanc distributionem bonorum inuentorum, quorum*

quorum dominus ignoratur, pauperibus faciendam existimant, secundum Hostiens. in *summa de panit. §. fin. & eundem in d. cap. cum tu*, & Mercado de *trates y contratas*, lib. fin. c. 15. *vers. de los ballazgos*, fol. 179. col. 1. ubi quod si sit quantitas, distribuitur in pauperes secundum dispositionem & ordinationem Episcopi, aliis solo arbitrio inuentoris. Idem in ceteris tenet cum Bald. Iason. in d. l. rem que nobis 29. vt vidimus Sed contra eos est communis & vera sententia, vt copiose probant Ioan. à Medin. in suo C. de restit. q. 3. causa 10. *vers. esto igitur*, ibi: *Contrarium tamen, &c. & Nauar. vbi supra*, resoluens, cum qui restitutioni est obligatus, per seipsum sine Episcopo, & etiam sine confessorio restituere posse, adeo vt contrarium Episcopus iubere non possit, nec consuetudo contraria valeat, quamuis confessariis possit præcipere, ne absque consilio Episcopi absoluant vel distribuunt, sed non prohibere partem, vt si per se restituit, nec suam conscientiam, pro vt debet, exoneret; quod etiam voluit Armilla aucte *verbo castus*, n. 9. dicens, quod in hoc conueniunt communiter Summistæ, & in verbo *restitutio*, n. 20. & nouissime Henric. in *summa Theolog. moral. lib. 7. de indulg. c. 33. n. 4. pag. 584*. estque communis sententia Theologorum & Iuristarum, secundum Salon de *iustit. & iur. in 2. d. Thom. q. 66. art. 5. con- 11 trou. 1. col. 1308*. Sunt tamen & viri peritissimi, qui etsi contra hanc communem non audeant aliquid asseueranter affirmare, disputando tamen nixi sunt ex pluribus probare, non esse necessario hoc casu restitutionem pauperibus faciendam, sed quod demum facta diligenti inquisitione, domino non reperto, possit inuentor rem destinare animo sincero, vt ea domino restituat, vtque diligentissime eum conquirat, vt latè disserit Domin. à Soto *vbi supra*, & constat etiam ex adductis per Cou. in d. 3. par. 8. 1. n. 2. quorum illud præcipuum est quod restitutio illiciti acquisiti minime sit præcepta iure diuino vel naturali pauperibus faciendam, sed tantum iure humano, sicut docet, post alios, Ioan. à Medin. de *restitutione*, q. 3. causa 11. & Couarr. *vbi supra*, in initio 2. partis, n. 6. ius verò humanum hoc præcipiens, locum tantum obrinet in his, quæ illicite acquisita sunt, vt constat ex cap. cum tu, de *usu. cum similib.* sed in nostra specie inuentor rei alienæ, diligenter inquirens, quis sit eius rei dominus, non agit quid illicitum, si eam intermisi sibi retineat animo inquirendi dominum, eique restituendi propriam rem: sit igitur, vt si ius humanum aliud non statuerit in nostro casu, non sit necessario restitutio faciendam pauperibus, sed posse eam destinare inuentorem sincero animo, vt prædiximus, vt eam domino restituat: Quinimo secure in conscientia posse inuentorem hac in specie sibi retinere rem inuentam, factis prædictis diligentibus, domino non inuenito, probat Mercado *vbi supra*: sequitur etiam & eam probat contra communem cum Soto & Mercado, Ledesma, & Barthol. à Medina, Petrus à Nauarr. *vbi supra*, num. 75. cum *segg.* quamuis tandem num. 83. in fine dicat, se id dubitando dicere & ab aliis sic accipi velle. Eandem sequitur Salon. *vbi supra*, col. 1310. dicens vtramque opinio. tuta conscientia teneri posse atque probari, sed probabilior sibi videri hanc secundam & efficacior. niti argumentis. Nihilominus tamen & communem sententiam ab his argumentis optime defendit Couar. *vbi supra*, & sequitur plures referens Henric. *vbi supra*, num. 2. quæ proculdubio est tenenda, præterquam si inuentor pauper & indigens sit. Is namque potest sibi totum aut aliquam partem capere pro sua necessitate subleuanda, tanquam vnus ex pauperibus, vt fatentur fautores communis sententia, vt patet apud eundem Syluestr. loco *practico*, dummodo id faciat de consilio prælati aut con-

fessarij, quamuis nec id forsitan sit necessarium, secundum Dominic. à Soto, *vbi supra versis. concludamus ergo & Nauar. vbi supra num. 93. & iterum num. 171*, dicentem, non esse necessarium ei inlingere onus orandi, vel alia pia facienda pro animabus eorum, quibus restituro debebatur, quod necesse non esset aliis pauperibus iniungere. Eandem limitationem probat Guiller. Benard. *vbi supra num. 371*. ubi quod si inuentor pauper sit, poterit res sic inuentas, domino non reperto, tute retinere & consumere, si seruari non possint, & cum intentione eas reddendi domino, dum & quando apparebit, si sint res, quæ seruando seruari possunt. Eandem limitationem probat Armil. auct. in *summa verb. restitui. num. 39*. & Flores Theolog. *vbi supra fol. 148*. nec non & Henric. *vbi supra cap. 34. num. 8*. plures citans.

Summus tamen & Pontifex potest libere compositionem facere ac commutare causam, in quam res incerti domini expendatur, modo ea commutatio fiat in domini ignoti utilitatem, aut iuxta ipsius voluntatem, ratione quidem æqua præsumpta, non aliàs. Et ad hunc modum intelligenda est sententia eorum, qui censent, Romanum Pontif. liberam habere potestatem per compositiones, quas vocant, liberandi debitores ab obligatione restituendi res quarum domini sunt incerti: Quam opinionem defendit Medina de *restit. quest. 4. casu 11*. & Pet. à Nauar. *vbi supra numer. 79. & 80*. & pluribus fundat, quamuis eam non probat Anton. à Cordub. in suo *quest. lib. 5. de indulgent. quest. 43. in 1. opin. secundum Cou. in d. reg. peccatum in 3. part. relect. §. 1. num. 3*. & hic mos Bullarum videtur cepisse ab Alexand. Summo Pontifice, vt refert Henric. *vbi supra*.

Sed in hoc & dicendum est, iuste retinere quem illud, quod per compositionem factam cum Camera Apostolica super incertis retinet, modo verè sint incerta & compositio discreta, secundum Caiet. *super D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7*. quia Papa habet administrationem generalem omnium, quæ debentur pauperibus, iuxta tradita per Nau. in *comment. c. non liceat Papa*, 22. q. 2. §. 9. n. 2. & ita potest iusta de causa applicare in alia opera pia, propter semper facit argu. Clem. quia *comingit*, de *religios. domib. & condonate* aliqua iusta de causa, qualis est recuperandi pro illis, quod aliàs non recuperaretur, vel tarde, secundum & eundem Nau. in *Manual. Latin. c. 7. num. 93*. vbi aduertit quod procurantes huiusmodi compositiones, sunt in peccato, donec eas adipiscantur, si, cum possunt, non restituant pauperibus: Imò & post compositionem, si eis est animus non restituendi sibi condonata, etiam si sibi non fuissent condonata, sicut fur, cui remissum est furtum, peccat, si animus haberet non restituendi illud, etiam si non fuisset remissum & sic compositi ex legitima causa erunt tuti in conscientia, vt latè probant post alios idem Medina de *restit. quest. 3. caus. 11*. & Soto in 4. *distin. 21. q. 2. art. 4*. & latius Anton. à Cordub. plures citans *vbi supra in 2. opinio*. Sed illi priores excusati possunt, si breui sperant Bullas compositionis, aut parant adire commissarium, & sunt in ea animi præparatio, vt velint omnia restituere, si non impetrent iustam compositionem, præsertim si adit quædam impotentia, aut alia iusta causa, quæ excuset ne statim restituatur: sicut excusantur expectantes iubilæum aut Pontificis gratiam vt absoluantur à reueratis & penitentiis iniunctis, aut dispensentur in voto, aut in occulto impedimento beneficij habitij, aut matrimon. contracti, si modo curent breui dispensationem obtinere, vt cum alijs probat Henr. *vbi supra d. c. 34. n. 7*. Si tamen postea compareret, qui sua debita legitime comprobarent, non reoperetur debitoris exceptio

exceptio dicentis, se fuisse compositum pretio in diplomate taxato, quia in foro iudiciario non videtur Papa eos intendere liberare secundum Dom. à Soto *vbi supra vers. dubium tandem*, sequitur latius Cordub. *vbi supra in 1. dubio. post secundas opiniones postias*, vbi quod tunc debitores tenentur ea duntaxat restituere, quæ exstant in sua forma seu substantia, licet alterata, & similiter quantum ex ipsis incertis bonis ditiores effecti sunt, non autem alia, vt ibi per eum. Apud nos & iure Regio exstat l. 6. tit. 13. l. noua *Collect. Reg.* qua cauetur, *Que toda la cosa que fuere hallada en qualquiera manera mostrenca de samparada deue ser entrega de ala iusticia del lugar, o dela irridicion que fuere hallada, y deue ser guardada vn año, si deueno no pareciere de uener dada para nuestra Camera*, hecque hæc bona apud Hispanos vocantur *mostrenca*: Strabo l. 17. vbi de Agypto agens inquit, hæc bona ad hunc publicum Cæsaris deferri, cuius etiam meminit Budens lib. 3. de *asse*, in Francia vulgariter dicuntur *Besail*, Hispanæ & communij vsu loquendi ab imperitis introducto vocantur *basimigia*, quasi bona errantia, secund. Io. Fabrum in *§. examen. Instit. de ver. dicit. & Guiller. Bened. vbi supra n. 370*. vbi quod hodie domini terrarum in illo Regno omnia mobilia sic errantia capiunt & de facto occupant, quæ vocant *spaña*, quæ proprie sunt animalia abigeata seu fugata, & quod peius faciunt: quia omnes res in publico repetras, quarum nullus apparet dominus, qui eas reperat, sibi de facto usurpant: quod facere non debent: sed in nostra Hispania statutum est lege Regia, quod prædiximus: quod adeo procedit, vt in locis & oppidis dominorum, Ducum, Comitum, & Marchionum ac familiarum, bona hæc, quæ Hispanæ & dicuntur *mostrenca*, competant Camera Regali, etiam in foro conscientia, nisi ex priuilegio vel consuetudine aliud appareat, vt resoluunt Aucend. *cap. 7. prator. num. 5. lib. 1*.

Oporet tamen & seruari solemnia, quæ l. 7. *statin seg. eiusd. tituli 13. lib. 6. noua collect.* præcipiuntur in hunc modum: *Ordenamos, que qualquiera que hallare alguna cosa agena, sea venudo de lo poner luego en manos poder del Alcalde de la ciudad, o lugar en cuyo termino fuere hallada: y el dicho Alcalde sea venudo de lo poner en poder de, o personas idoneas que lo tenga de manifiesto por vn año: y dos meses: y el que lo ansy hallare, o aguel aguien perteneciere por priuilegio, vso, y costumbre lunastroenco bagalo en este interin pregonar por publico y conoçido p regome del lugar de la cosa fuere hallada cada mes en dia de mercado: y mandamos que el mismo dia que fuere hallada, la naifique el que hallare, ante el escriuano del concejo del dicho lugar, y si basta el termino de vn año y dos meses el señor de la cosa hallada viniere, y libremente la sea restituída, pagando las costas que fueren hechas en la guardar: y si aquel a quien pertenece lo mostrenco, no hiziere las diligencias de suso contenidas, pierda el derecho que le compete al mostrenco, y la cosa hallada la restituira como por hurto: quam legem refert Ioan. Orof. in lib. 1. num. 10. ff. *de verum dicit. adde* similib. pene leg. 2. tit. 13. lib. 4. fori similib. fere consuetudo est apud Burgundios, vt refert & declarat Chassan in *rubic. 1. §. 1. & seg.* & apud Arelanenses in *tit. de fugij. & errant.**

vbi consuetudine introductum exstat, quod & domini rei inuenta possit rem propriam petere, etiam post d. præconia & mensis suprascriptos, modo non sit sententia iudicis lata: quatum consuetudinum meminit Ioan. Faber *vbi supra*.

Sic etiam in Francia & domini prouincia & territorij res & bona eorum, qui naufragium patiuntur, vt aberantia & dominum incertum habentia, occupat & sibi acquirit, vt refert Guiller. Benedic. *vbi supra*. late inueniens contra eam, & Couarr. *vbi supra d. 3. p.*

§. 1. n. 5. cum consuetudinem etiam improbat, cum iure statutum sit, vt res & bona eorum, qui naufragium patiuntur, à nemine occupari possint, nisi eo animo, vt dominis restituantur, non obstante quacunque consuetudine, quæ contrarium fieri permitat, vt in *auhen. nauigium. C. de furt.* quid enim naufragus miser fecit, vt dignus sit amissione rerum, quæ ad ipsum lege natura pertinent? Quid item Principem Christianissimum mouere potest, vt tam impiam & crudellem consuetudinem probauerit aut à iudicibus seruari permiserit? si quis enim & non debet discere calamitatibus miserorum, iuxta glossam in *cap. dispensationes. verb. despicimus 1. q. 7. per text. in leg. 1. Codic. de naufrag. l. 11. & ibi Platea*, ita Guillelm. Benedic. *vbi supra*.

Quare non erunt tuti in conscientia foro domini, hæc bona occupantes, vt docet Rebuff. in *proximo ad leges Regis Gallia. gl. 3. n. 47*. quem refert & cum eo transit Couar. *vbi supra d. num. 5*.

Et quamuis & de iustitia nostrarum legum circa bona mostrenca dubitauerit Chassan. in *consuetud. Burg. rubr. 1. §. 1. in super.* & Couarr. pluribus contra eas adductis *vbi supra in vers. de legib. vobis huius Regni*: possunt tamen ex rectitudine iustitiæ defendi, dummodo obseruemus, ne vlla fraus fiat per iudicem aut per eum, cui lege vel consuetudine, vel Principis priuilegio harum rerum custodia tradita aut delegata est, sed exacte, & bona fide omnes & singulas diligentia à lege Regia requisitæ fiant, alias secus. Quinimo & his non obseruatis, eadem lex in fine præcipit, vt is, ad quem hæc bona pertinent, ius suum perdat atque ad restitutionem rei inuenta teneatur, tanquam pro furto, sicque in neutro foro erunt securi. Caueant igitur domini arcium, quibus ex consuetudine immemoriali, vel Regis priuilegio competunt præd. bona mostrenca, eorumque locum tenentes, ne quid horum prætermittant, aut quid fraudulerent, perperamque, aut dolose hac in re admittant cupiditate excecatis, sed omnia recte & solemniter perficiant atque conferuent, alias rei erunt gehenne atque animas suas perdent: & ita Ant. à Cordub. *vbi supra in 2. opin. princip. in vers. & quia in hoc*: & iterum *col. penult. in versis. Princeps*, decidit, non posse Principem secularem disponere de præd. bonis perditis & errantibus, sicut de facto disponit per prædictas suas leges Regias ad utilitatem Reipublicæ, & cui voluerit ad libitum applicare, quia hæc ad thesaurum pertinet Reipublicæ seculatis, & ad bonam politiam eius pertinere disponere de his ad utilitatem Reipublicæ. Eiusdem sententiæ videtur esse Mercad. *vbi supra*. Hoc tamen videtur intelligendum, quando non seruantur seruanda, iuxta suprascripta & statim dicenda.

Erunt præterea & obseruandum in proposito, in animæ iudicio etiam defendi posse prædictas leges Regias, si omnia ad amissum obseruantur, vt prædiximus. Præterea dummodo priori domino rem inuentam repetenti ius reddatur, siatque ei rei restituito, etiam post præconia & sententiam iudicis, solutis impensis in eadem rei factis, vt censuit Couar. *vbi supra circa fin.* cuius sententia mihi miram in modum ardeat & placet, eamque probat Anton. à Cordub. *vbi supra in 2. fundamemo princip. circa finem. 2. opinio. & infra in 1. dubio*, & Mercad. *vbi supra*, & eam nouissime late probat ac defendit in vtroque foro post hæc scripta vilus D. Azued. in l. 6. n. 55. cum pluribus sequentibus, *titul. 13. l. 4. noua Collect. Regi.* vbi etiam quod consuetudo contraria non excusatur, quia est corruptela, & id eo non obseruanda, & quod procedit re etiam perempta alio modo, quam apud dominum esset peritura, quia tunc receptor illius ad interesse veto domino, quatenus factus est locupletior, teneretur, tamen si nouiss

noiffime Salon ubi supra, in c. seg. col. 1314. cum seg. oppofitum contra Couar. ubi supra dicat esse multo probabilius, id late probans, & dicens docere pletofque ex recentioribus, & quamvis in foro iudiciali aliud colligatur ex litera d. l. 7. à contrario sensu, ibi; *T basta el termino de un año, y dos meses, &c.* non tamen expresse id in lege illa continetur: nec est sumendum argumentum à contrario sensu hac in specie, quia refultaret absurdum, hoc est peccatum: in foro tamen animæ, ut prædiximus, quocumque tempore verus dominus comparat, audiendus est, atque ei res sua restituenda solutis impensis iustis, nec non & in foro exteriori, per prædicta: Quod si nullo tempore præd. domin. comparat aut rem suam esse probaverit, obseruatis tamen præd. diligentis requisitis, securus in conscientia remanebit is, ad quem præd. bona auctoritate dictarum legum peruenerunt atque pertinent, quia auctore prætorè possidet, iuxta l. iuste possidet, cum similib. ff. de acquir. possess. Debet igitur is, si timoratum & inculpabilem conscientiam habeat, eo animo esse, ut paratus sit vero domino, quocumque tempore rem suam repetenti, & talem esse probanti eam reddere atque restituere, vel ipsius æstimatione soluere deductis impensis, si ipsa alienata vel alias consumpta ab eo sit.

- 25 Illud t denique in calce huius c. adnotare libuit, quod cum ex lege iustitiae teneatur inuentor rei alienæ eam domino restituere, ut in d. c. si quid inuenisti, cum reliquis supra notatis, gratis id facere debet, ut in specie hanc regulam constituit Syluest. in summa verb. restitut. 2. §. 1. & restitut. 4. §. 1. nempe datum ob causam necessariam, ad quam tenetur recipiens necessitate præcepti, quoad iustitiam est omnino restituendum, probat late Couar. in regul. peccatum, in 2. part. §. 3. num. 1. communis secundum Cordub. lib. 1. questionarij, quæst. 32. in 4. opinione, vers. primo dictum: imò turpiter recipit, ut cum glossa & alijs probat Nauar. in 26 mammal. Latin. c. 1. num. 33. & 34. huiusmodi inuentor t mercedem aut præmium ex pacto vel alias recipere non poterit, hoc est, quod Hispanice dicitur hallaxgo: quod expresse probat text. in l. falsus 44. in ordin. §. qui alienum, versio. quid ergo, ff. de furt. ibi. Et si non prope petat aliquid, & ita aduersus Hostiens. Abb. rectius exlimauit in c. dudum cl. 2. num. 18. de elect. quem sequitur D. Couar. ubi supra d. §. 3. num. 3. in hunc sensum exponens vocem Græcæ d. vers. quid ergo, ut idem significet, quod inuentionis præmium: & ita Bart. in d. §. si qui alienum, scribit propter restitutionem rei alienæ, quæ inuenta fuerit, nihil iuste peti posse, nec accipi: pro labore tamen impenso in ea re quaerenda
- 27 & inuenienda iuste mercedem aliquam recipi & t retinere posse, quod sequuntur ac probant Alber. las. Fel. & Chassan, eosque refert Couar. ubi supra resoluens, apud se certum esse, posse iuste recipi & retineri, quod fuerit datum ob rei inuentæ restitutionem, modo saltem coniecturis quibusdam appareat, donatum
- 28 id libere & sponte dedisse: quod t verissimum puto: verbi gratia, si illud sponte offeratur inuentori absque eius petitione, vel alias constet de libere & spontanea voluntate dantis.
- 29 Vltimo, inuenio, quod t nouissime Petrus à Nauar. lib. 4. de restitut. cap. 2. num. 82. d. leges Regias interpretatur ac intelligit, ut procedant in conscientia, tantum in casu in quo loquuntur, nempe, non de omni inuenito, sed de los mostrencos, quæ sunt animalia erantia & perditæ, ut patet ex dictis legibus, deinde non loquuntur nec præcipiunt id esse faciendum ante sententiam, sed post condemnationem, & quod ita sunt accipiendæ, nempe, ut alia bona perditæ applicentur Regi, lata tamen sententia: Hæc tamen opinio procedit ab eo auctore, qui supra contra communem prope

omnium Theologorum sententiam tenuerat cum Dominico, à Soto & reliquis supra citatis, inuentorem esse necessario pauperibus reddenda, sed inuentorem factis competentibus ac possibilibus diligentibus, domino non inuenito, posse sibi ea iuste retinere, eo tamen animo, ut semper quod verus dominus appareat, teneatur ei in conscientia rem inuentam restituere, unde ut hanc suam opinionem sustineat atque defendat, respondet fundamentis communis sententia, & accedens ad d. leges Regias, quæ sibi magis obstant, præd. modo eas intelligit: si que primo notandum, præd. intellectum esse à se in eum finem inuentum, ut possit in sua opinione permanere contra communem: quæ communis habet, nullo modo posse huiusmodi inuentorem retinere sibi eam rem, sed pauperibus teneri eam erogare, ac proinde non est multum fidendum prædictæ suæ expositioni. Secundo, (quod salua pace t dixerim) moneo, mihi eundem intellectum verum nec tenendum videri, nempe, quoad primum, ut procedant d. leges solum ex los ganados mostrencos, & non in omni inuenito: quod tenet Salon ubi supra, controuers. 1. col. 1311. in 4. conclus. dicens, in hoc Regno Castellæ posse iusta conscientia inuentorem rerum inanimatarum & non se mouentium sibi retinere, non apparente domino post debitam ipsius inquisitionem, quia iuxta hæc leges & iura Castellæ nihil decernunt, contrarium namque constat ex generalitate earumdem legum, ut patet ex lib. 6. ibi, *Toda la cosa que fuere hallada en qualquiera manera mostrenca, &c.* & ex leg. 7. ibid. que qualquiera que hallare alguna cosa agena, sea tenido, &c. loquuntur enim expresse in omni inuenito generaliter saltem d. l. 7. Si tamen præd. leges Regiæ non fuerint, nec sunt receptæ aut saltem consuetudine admixtæ, nisi tantum ex los ganados mostrencos, quod ignoro, procedere posset præfati modernij opinio, quod ipse non asserit: humiliter respectu secundij dicti, nempe quod præd. leges non loquuntur, id esse faciendum ante sententiam, sed post condemnationem, & quod ita sunt accipiendæ, nempe, quod bona præd. applicentur Regi lata sententia, non vero prius: Hoc si referatur ad depositum faciendum per inuentores, de quo in d. legibus Regiis, gratis dictum videtur: quod si præd. leges sunt iustæ & procedunt, & seruandæ sunt in foro conscientia, prout sunt & debent seruari, obseruatis quæ prædiximus, ad quid, obsecro, necessaria sententia, quandoquidem hic non agitur de pœna, sed de deposito rei inuentæ, faciendum statim in manibus personæ publicæ arcis custodis, atque de applicatione ipsius obseruatis prius requisitis ab eisdem legibus, ne diu dominia rerum sint in incerto: Itaque leges prædictæ minime sunt penales, sed imò puræ iustamque decisionem & bonum Reipubl. continent, tum ex eo, quod modo dicebamus, ne dominia rerum sint in incerto, tum etiam, quia præd. diligentibus Regiarum legum factis, veri domini rerum perditarum facilius eas penes personam publicam depositas inuenient, quam penes plures ac diuersos priuatos earum inuentores, si eas retinere possunt: Multum igitur conuenit Reipubl. decisio & bona prouiso dictarum legum: Ergo statim obligant inuentorem ad præd. depositum faciendum, nulla expectata sententia. Is præterea nullum dominium acquirit ex sola intentione, ut patet ex his, quæ in principio huius c. adduximus, tenetur igitur res inuentas statim deponere & consignare coram d. arcis custode, iuxta decisionem dictarum legum, nec sibi retinere poterit, nec domino restituendas, quandoquidem ad id & ad faciendas diligentias necessarias pro comparatione dominorum incertorum persona publica ad hoc per d. leges Regias iustissime & conue

conuenientissime designata est, cui hoc incumbit, non vero priuato inuentori: Quo fit, ut præd. intellectus in eum, quem prædiximus, sensum acceptus, tenendus non sit, tanquam periculosus ac destruens decisionem præd. legum Regiarum, ac proinde animæ iudicio non securus, quia si aliud diceremus, facile patrimonium hoc Regis, de los mostrencos, minueretur & defraudaretur, si inuentores res sic inuentas sibi retinere possent ante condemnationem: & præterea veris dominis earum præiudicium ingens fieret, ut prædiximus, ignorant enim apud quos res suæ essent, ac proinde de eis inuici carere cogentur, quia forte præconia non audirent, nec libellos publice super hoc positos viderent: at vero licet hoc t vltimum etiam contingere possit, deposito facto coram arcis custode, at tamen dum sciuerint domini res suas esse perditas, statim accedent ad præd. personam publicam, penes quam deponi debent, exquiruntur ab ea, an penes se depositæ sint, & ut ad hoc librum suum exhibeat, & sic facile fraude cessante, eas consequentur: fecus vero erit si inuentores, cum communiter ignorentur, qui sit, qui ipsas retineant: nec præsumendum est contra præd. personam publicam, quod depositum negabit, aut aliud quippiam in fraudem dominorum committat: Hoc siquidem licet nonnunquam fiat, imò forsitan sæpe, sicut & furta & alia crimina in republica frequenter perpetrantur, non tamen iniustam reddit decisionem prædictarum legum, nec venit in considerationem: Quandoquidem si de eo constitit (sicut & cætera crimina) grauer puniendum erit parique læsæ damnus & interesse relaxandum: & idem forsitan d. modernus minus securus de præfata sua sententia, inquit postea num. 83. Sed quoniam in more nostro est, raro à communi doctorum sententia discedere, etiam ratione multum coacti, idcirco hac omnia dubitando, & à me dici & ab alijs accipi volo.

32 Si verò ipsemet t auctor in alium sensum prædictam suam opinionem intellexit, nempe cametæ Regiæ non competere dominium harum rerum sic inuentarum, quamuis inuentores statim eos arcis custodi reddiderint, nisi postquam sententia iudicis Regi, vel suum ius habenti fuerint applicatæ, transactis terminis ac omnibus obseruatis, quæ d. leges iubent, domino non inuenito, hoc verum esset: quamvis si post hanc sententiam applicationis verus dominus compareat, offerretque & realiter soluere paratus esset iustas expensas, eidem protinus in conscientia esset restitutio faciendæ, ut prædiximus: non tamen vidi obseruari, ut sententia iudicis præd. super hoc feratur: forsitan obseruatur, eritque bona praxis, mihi tamen id non constat nec contrarium. Eandem legem Regiam refert nouissime Henric ubi supra d. l. 7. c. 36. num. 6. pag. 593. additque quod hoc ius petendi pecus seu mostrenco, quod ex ea competeat prætori, transfuit Rex in fratres ex ordine Mercedis aut Trinitatis (quibus datur locus præuentioni) pro redemptione captiuorum, ut ibi latius commemorat: Ego autem hoc intelligo in illis locis, vbi priuilegio Regis vel consuetudine alterius illud non est concessum, quo casu etiam obseruanda erunt omnia præd. cæterum vbi id laicis aliisue personis concessum prius erat aut donatum (prout contingit in pluribus ciuitatibus & oppidis horum Regnorum) præd. fratres se non intromittunt.

- 1. *vel si turpitudine ex parte dantis & accipientis veretur, ut hic.*
- 2. *Quod nedum procedit in foro contentioso, sed etiam in foro conscientia, de quo etiam n. 14. cum segq.*
- 3. *Dum tamen non interueniat fraus aut excessus, quia is donationis titulum exigit, ut datum recipi & retineri valeat.*
- 4. *Item dummodo dantes vel promittentes concubina vel meretrici habeant ius donandi & promittendi, alias secus, ut sum illi, qui alieni iuris sunt.*
- 5. *Idem est in monachis.*
- 6. *Idem in mulieribus coniugatis de bonis maiorum, aut superlucrativis, scilicet de paraphernalibus.*
- 7. *Minor, miles & clericus, concubinis suis donare minime possunt.*
- 8. *Is qui cum muliere publica, vel ea fœmina, quæ sui corporis quæstum facit, coierit absque expressa conventionione mercedis, cogendus est à iudice lege taciti ac subintellecti pacti, eidem fœmina hoc possessionis constitutum Veneri vsus mercedem soluere, & n. 10.*
- 9. *Non solvens meretrici statum pretium, cogetur in foro iudiciali ad solutionem eiusdem.*
- 10. *Masculus à fœmina ob actum Venerem pretium recipere potest.*
- 11. *Meretrix licet turpiter faciat, quod sit meretrix, non tamen turpiter accipit, cum sit meretrix, n. 13. contra hoc arguitur, sed numeris sequentibus argumenta dissoluntur.*
- 12. *Meretrix domina est sui corporis, & materia vendibilis est.*
- 13. *Legis 4. §. sed & quod meretrici, ff. de condit. ob turpem causam, intellectus, & num. segq. præcipue numero 18. ubi Iuri consult. ratio defenditur ab inimicis pugnantibus. Nauar. & num. 20. & 21.*
- 14. *Acceptum voluntarie ab aliquo, ubi ab utraque parte committitur turpitudine, an sit restituendum, & numero 27.*
- 15. *Meretrix secundum Medinam & Nauar. non minus peccat recipiendo mercedem suo opere illicita quam ceteri, qui pro alio maleficio committendo recipiunt pretium, quamuis ad restitutionem non teneantur sed contra n. 16. & 17.*
- 19. *Legum 2. §. 4. ff. de condit. ob turp. causam, intellectus.*
- 21. *Concessio corporum ad copulam æstimabilis est pretio sine pecunia.*
- 22. *Gen. 36. ubi Iudas mercedem promissam Thamar misit eidem, adducitur.*
- 23. *Pro maleficio perpetrando nihil accipi aut retineri potest, nec etiam pro labore & periculo mortis, cui mandataris se exponit.*
- 24. *Recipi potest merces pro fornicatione à muliere soluta & viris uxoratis, monachis & clericis, atque retineri ab eisdem secure, dummodo moderatum sit ac sine fraude & datum à persona sui iuris.*
- 25. *Fœmina fornicaria, quæ publica meretrix non est, petere potest & retinere secure in conscientia, quod sibi ob copulam promissam aut solutum est.*
- 27. *Sed in foro exteriori actio eidem ad petendum denegatur.*
- 28. *Nauar. inaduertenter imponit Episcopo Segobienfi, Couar. quod ipse non dixit.*
- 29. *Meretrix tunc in conscientia apud iudicem exteriorem petere potest mercedem sibi promissam sequuta copula: fecus dicendum est in alijs mulieribus non meretricibus, respectu eiusdem fori exterioris.*

S V M M A R I V M.

- 1. *Datum meretrici ob actum Venerem, potest iuste ab ea retineri, etiamsi causa turpis non sequatur postea.*